

UNIVERZITA PALACKÉHO
Cyrlometodějská teologická fakulta
Univerzitní 22, 771 11 Olomouc

HODNOCENÍ DISERTAČNÍ PRÁCE
Posudek oponenta práce

Jméno a příjmení studenta: ThLic. Ph.Dr. Marek Matějka, Ph.D.

Školitel: Doc. ThDr. Václav Ventura, Th.D.

Oponent disertační práce: Doc. Dr. Rudolf Smahel, Th.D.

Titul disertační práce: Duchovní rozměr zakladatelského díla Josefa Kalasánského

Předložená disertační práce ThLic. PhDr. Marka Matějka, Th.D. obsahuje 191 stran textu a kromě úvodu a závěru je rozdělena do osmi kapitol. V seznamu použité odborné zahraniční literatury je uvedeno 15 pramenů a 62 českých i zahraničních odborných publikací. Práci doprovázejí dvě přílohy a chronologický přehled.

V této práci autor vyčerpávajícím způsobem předkládá duchovní rozměr díla velkého pedagoga, duchovního učitele a horlivého kněze Josefa Kalasánského. Věnuje se rozsáhlé problematice zakládání a působení Zbožných škol, ve kterých byly vzdělávány a vychovávány nejchudší děti. Snaží se poukázat na jedinečnost Kalasánského díla i jeho snah a zkoumat piaristickou spiritualitu i její specifika. Autor na základě hloubkového studia korespondence Josefa Kalasánského odhaluje jeho duchovní život a popisuje způsob organizace piaristických škol. Velmi významná je také zde podaná analýza piaristického pedagogického systému a jeho komparace se systémem školství jezuitského. Ve své práci autor také prezentuje pedagogický koncept Josefa Kalasánského, který má přinášet nejen vzdělání, ale také povzbuzení, upřímný zájem i duchovní doprovázení dětí a mládeže.

První kapitolu tvoří prezentace i rozvedení Kalasánského myšlenky, že celý život náboženského řádu je cestou k dosažení osobní svatosti každého jedince i všech, o které členové řádu pečují. Zde je také uveden historický pohled na rozvoj a specifické působení různých řeholních řádů během dějin. V závěru první kapitoly autor správně uvádí myšlenku II. vatikánského koncilu, že v každé době je třeba věrně chápat a zachovávat ducha zakladatelů řádů, jejich záměry i zdravé tradice.

Ve druhé kapitole jsou představeny první počátky díla Josefa Kalasanského, jejich těžkosti i nepochopení. Velmi zdařile je zde zdůrazněna skutečnost preference nejchudších dětí i skutečnost, že piaristická škola je v podstatě náboženské společenství, kde se všichni snaží následovat svou duší i tělem Krista.

Třetí kapitola je věnována zakládání Zbožných škol. Zde autor také hovoří o rozvoji celého díla, úspěchu jednání Josefa Kalasanského a založení Zbožných škol u svaté Doroty na podzim roku 1597, které mělo velký význam pro další šíření jeho ideí.

Velmi významná je kapitola čtvrtá. Zde autor prezentuje novou koncepci primárního školství i novou koncepci středoškolského vzdělávání. Josef Kalasanský byl vynikajícím didaktikem. Jeho studijní řád začíná slabikováním a v rámci devíti kurzů končí rétorikou. Do těchto kurzů přijímal velké množství nejchudších dětí. Jeho ideálem bylo, aby základní školu navštěvovaly opravdu všechny děti bez rozdílu a bezplatně.

V páté kapitole se autor věnuje charismatu a spiritualitě řádu Zbožných škol. Zakladatel řádu jasně říká, že víra piaristů je založena na krajní chudobě a krajní pokoře ve vztahu k řádu a na díle, které má za cíl vyučovat malé chudé a nejchudší děti. Aby vůbec bylo možné jednat s takovými dětmi a vyučovat je, byla naprosto nutná i krajní prostota. Prosím, aby během obhajoby autor tuto skutečnost ještě více rozebral (s. 78 - 79). Dále v této kapitole podrobně rozebírá jednotlivá pravidla i specifika řádu. Velmi zdařile jsou zde uvedeny a prezentovány jednotlivé principy i činitelé piaristických škol.

Šestá kapitola představuje osobnost učitele podle představ Josefa Kalasanského. Jsou zde uvedeny vlastnosti piaristických pedagogů i vychovatelů a také nároky, které na ně zakladatel řádu kladl. Učitel by měl mít dobré tělesné a duševní zdraví a měl by být obohacen velkou vnitřní silou a kultivovaností vnitřního života. Měl by také mít dobré pedagogické kvality a měl by znát dobré metody výuky.

V sedmé kapitole jsou popsány vzdělávací instituce piaristů. Je zde prezentována struktura Kalasanského škol i organizace výuky. Je skutečností, že právě Josef Kalasanský jako první zavedl metodu rozdělení žáků do tříd i na základních školách. Byly to třídy s omezeným počtem žáků, kteří měli stejný věk a přibližně stejný fyzický i intelektuální stupeň vývoje. Sedmou kapitolu uzavírá problematika ověřování znalostí žáků skrze přijímací a postupové zkoušky.

Osmá kapitola představuje důležitost náboženského vzdělávání v piaristickém školství. Přestože Kalasanský věnoval velkou pozornost intelektuálnímu rozvoji dětí, bylo hlavním předmětem i posláním Zbožných škol vzdělávání dětí a mládeže v oblasti náboženské. Zakladatel chtěl dosáhnout toho, aby žáci vzdělávání v oblasti profánních

předmětů byli také vedeni ke zbožnosti a snažili se následovat Krista. Autor v této kapitole zdařilým způsobem prezentuje preventivní metodu Zbožných škol i moudré duchovní vedení dětí ze strany piaristů tak, aby děti přijaly Krista za svého Pána. V závěru osmé kapitoly je vhodně uveden profil žáka piaristické školy.

Disertační práce ThLic. PhDr. Marka Matějka, Ph.D. po stránce obsahové odpovídá zadanému tématu a toto téma v daných možnostech vyčerpává. Po stránce formální lze říci, že autor vykazuje výbornou schopnost vyjadřování myšlenek i formulace příslušných závěrů. Struktura práce i jednotlivé části jsou vyvážené. Stupeň obtížnosti zpracování je vyšší. Kladně lze hodnotit i správnost bibliografických záznamů. Použitá literatura byla vhodně zvolena i využita. Významným obohacením práce je využití i hloubkový rozbor korespondence Josefa Kalasanského.

Závěr: Předložená disertační práce ThLic. PhDr. Marka Matějka, Ph.D. je po stránce formální i obsahové na výborné úrovni a znamená velký přínos v dané oblasti. Autor zde prokazuje schopnost samostatné vědecké práce a osvědčuje znalost problematiky. Tato práce splňuje požadovaná kritéria.

Proto ji **doporučuji k přijetí** a k následné obhajobě.

V Olomouci 1.9. 2010

Doc. Dr. Rudolf Smahel, Th.D.